

č. 11. Stylisace tohoto zákona svědčí o jasném pochopení situace a právnické bystrosti jeho autorů (autorem konceptu zákona byl Dr. Rašín). Z úvodu zákona, který obsahuje stručné jeho odůvodnění, je zřejmá patrna myšlenka formální diskontinuity, ale současně snaha po materiální kontinuitě s dosavadním právním řádem. Prvá věta zákona: „Samostatný stát československý vstoupil v život“ je prostým konstatováním faktu r. a negací jakékoliv právní souvislosti s dosavadním státem. Zákonem je vysloveno předně, že nejvyšší moc ve státě přejímá Národní výbor (čl. I.), jemuž jsou podřízeny všechny úřady a orgány státní i samosprávné (čl. III.), za druhé že dosavadní zákony zůstávají v platnosti (čl. II. a III.) a konečně stanoven den účinnosti zákona (t. j. 28. X. 1918).

V prvním směru je tu zcela jasně vysloveno, že Národní výbor jest sborem, který přejímá nadále veškeru normotvornou moc ve státě (v původním znění: „vykonává státní svrchovanost Národní výbor“; v zákoně publikovaném ve Sbírce: „Orgánem jednomyslné vůle národa a také vykonavatelem státní svrchovanosti je Národní výbor“), pokud jí současně neponechává dosavadním veřejným úřadům jemu podřízeným, tedy nejen snad moc výkonnou nebo zákonodárnou. Jedině v oboru moci ústavodárné vzdává se Národní výbor v jistém směru předem svojí kompetence, prohlašuje-li zákon, že státní formu československého státu určí Národní shromáždění ve srozumění s Československou Národní radou v Paříži. (Národní shromáždění zřízeno bylo později prozatímní ústavou č. 37/1918 Sb. vydanou Národním výborem. Toto Národní shromáždění pak usneslo dnes platnou ústavní listinu Československé republiky.)

Ve směru druhém vyslovena úplná recepce dosavadního právního řádu, jak jsme se o tom zmínili výše: veškeré zákony a nařízení dosavadního právního řádu stávají se normami nového státu, pokud jsou ovšem srovnatelné s tímto prvním zákonem. To bylo později v zák. č. 449/1919 Sb. i pozitivně vysloveno. Úřady a ústavy, které mají podle čl. III. úřadovati a jednati dle dosavadních zákonů a nařízení, rozumějí se samozřejmě jen ty, které fungují na území nového státu. — Ve směru třetím fixován výslovně den vzniku nového normativního ohniska (srov. i § 4. zák. č. 1/1918 Sb.).

Otázka totožnosti státu československého s dosavadním státním útvarem se

přirozeně při naší r-i nekladla, ježto nový stát převzal jen část území a obyvatelstva státu dosavadního. Otázka nástupnictví nového státu v práva a povinnosti státu starého byla později řešena v nepřehledné řadě zákonů a mezinárodních úmluv.

Srovnáme-li jasnost právní situace po naší r-i na př. s chaotickými právními poměry v Německu po listopadové r-i v r. 1918 — zaviněnými ovšem rozvracenými poměry politickými — dopadá srovnání zcela nepoměrně ve prospěch naší r.

Literatura.

Bauer: „Essai sur les révolutions“, 1908; Edwards: „The Natural History of Revolution“, 1927; Landauer: „Die Revolution“, 1905; Le Bon: „La révolution française et la psychologie des révolutions“, 1925; Lombroso-Laschi: „Le crime politique et les révolutions“, 1892; Sorokin: „The Sociology of Revolutions“, 1925, německý překlad 1928; Beling: „Revolution und Recht“, 1923; Dohn: „Die Revolution als Rechtsbruch und Rechtsschöpfung“, 1923; Sander: „Das Faktum der Revolution und die Kontinuität der Rechtsordnung“, Zeitschrift für öffentliches Recht, 1919; Herrfahrdt: „Revolution und Rechtswissenschaft“, 1930; Lampf: „Das Recht der deutschen Revolution“, 1921; Rauschenberger: „Die staatsrechtliche Bedeutung von Staatsstreich und Revolution“, Zeitschrift für öffentliches Recht, II, 1921; Gaudu: „Essai sur la légitimité des gouvernements dans les rapports avec les gouvernements de fait“, 1914; Ullrich: „Einige Gedanken zur Soziologie der Revolution“ in Geist und Gesellschaft, Markus, Breslau 1928; týž: „Pojem a příčiny revoluce“, 1931 (disertační práce, dosud nepublikovaná); Weyr: „Soustava československého práva státního“, 1924; týž: „Der Tschechoslowakische Staat, seine Entstehung und Verfassung“, Jahrbuch des öffentlichen Rechts der Gegenwart, XI, 1922; Stránský: „Právo a revoluce“, Vědecká ročenka pr. fak. Mas. univ. III (1924)“; Stieber: „Právní kontinuita po převratu“, Sborník Všeřdu „Naše právo a stát“, 1928. Viz též zmínky o r-i téměř ve všech systematických dílech státovědeckých.

Zdeněk Neubauer.

Rokoviny

viz Koblíny a rokoviny.

Rozhlas.

I. Definice. II. Historický vývoj rozhlasu v Československu. III. Organizace a síť československého rozhlasu. IV. Právní základ československého rozhlasu. V. Rozhlas v cizině. VI. Mezinárodní organizace rozhlasu. VII. Soukromé právo rozhlasové. VIII. Literatura o rozhlasu a rozhlasové časopisy.

I. **Definice.** Rozhlasem (něm. Rundfunk, franc. Radiodiffusion, angl. Broadcasting) vyrozumíváme jednak šíření hudby, zpěvu a mluveného slova cestou radiofonickou (bezdrátovou telefoní), jednak soubor technických zařízení k šíření hudby, zpěvu a mluveného slova cestou bezdrátovou a konečně i celou organizaci takového bezdrátového vysílání, zahrnující v sobě i stránku technickou i programovou. Všeobecný řád radiokomunikací připojený k Mezinárodní úmluvě o telekomunikacích (Madrid 1932), platný v Československu od 1. I. 1934, zná vedle tohoto „telefonického rozhlasu“ též „rozhlas obrazový“, t. j. hromadný přenos zrakových obrazů pevných nebo pohyblivých. Tento „obrazový rozhlas“ přes to, že jest v některých zemích (na př. Anglii) již zaveden, jest koncem r. 1933 teprve v počátcích technického vývoje a ve stavu pokusů.

II. **Vývoj r-u v Československu.** Čsl. r. vznikl v polovině r. 1923, tedy v samých počátcích r-u vůbec. V Praze se začalo s bezdrátovým vysíláním hudby, zpěvu a mluveného slova téměř v stejnou dobu jako v Berlíně a Londýně, tak že čsl. r. náleží k nejstarším v Evropě. 7. VI. 1923 byla v Praze na valné hromadě ustavena společnost s r. o. Radiojournal s kmenovým kapitálem 500.000 Kč. 51% z tohoto kapitálu připadalo na Radioslavii, společnost pro výrobu a prodej radiotelegrafních zařízení, a 49% na skupinu soukromých podílníků z řad žurnalistů. Státní telegrafní správa propůjčila pak Radiojournalu svou jednokilowattovou radiotelegrafní stanicí ve Kbelích, přizpůsobenou též pro účely vysílání radiofonie. Ve Kbelích zařídil si Radiojournal též svůj první vysílací atelier (t. zv. studio), a to nejprve ve zvláštním stanu, později pak přímo v budově kbelské radiotelegrafní vysílací stanice. Čsl. r-u nedařilo se s počátku valně. Nebylo domácí výroby rozhlasových přijímačů a přístroje z ciziny dovážené byly velmi drahé. Rozhlasový poplatek pro účastníky r-u stanoven na 100 Kč měsíčně a vedle toho vybírala státní telegrafní správa od každého účastníka ještě zvláštní rekogniční poplatek ve výši 50 Kč ročně. Technicky byla vysílací stanice nedokonalá, neboť jejím vlastním určením byla radiotelegrafie. Radiojournal hleděl tedy nedostatek příjmů z r-u hraditi výtěžkem prodeje radiopřijímačů, k němuž mu ministerstvo obchodu udělilo koncesi. Státní správa však záhy vystihla význam rozhlasu pro účely státně-politické

a lidovýchovné a proto rozhodla se vláda republiky Čsl. již 17. IV. 1924 přikročiti k takové reorganizaci r-u, v níž by státní vliv náležitě byl zajištěn. 6. III. 1925 schválila vláda návrh ministerstva pošt a telegrafů, aby dosavadní kapitál Radiojournalu byl zvýšen na 1,000.000 Kč a z toho aby 51% upsal státní podnik Čsl. pošta, 15% společnost Radioslavie, 14% ostatní výrobci radiotelegrafních zařízení, 12% t. zv. skupina žurnalistická a 8% zájemci z kruhů zemědělských. V sedmičlenném jednatelešském sboru je zastoupeno ministerstvo pošt dvěma, ministerstvo zahraničních věcí a předsednictvo ministerské rady (tiskový odbor) po jednom funkcionáři. Ostatní tři jednatele jsou z řad soukromých podílníků, a sice z Radioslavie, z kruhů žurnalistických a z radiovýrobců. V dozorčí radě zasedá jeden úředník ministerstva pošt (předseda), jeden ministerstva financí a dva zástupci soukromých podílníků (jeden z kruhů zemědělských a jeden z Radioslavie). Vliv ministerstva školství a národní osvěty zabezpečen zřízením zvláštního Poradního sboru, jehož předsedou ustanoven úředník ministerstva školství s právem zúčastniti se s hlasem poradním schůzí jednatelešského sboru.

III. **Organisace a síť čsl. r-u.** Vysílací stanice rozhlasové i se zařízením amplifikačním (zesilovacím) a s mikrofony, dále budovy pro správu a studia r-u staví a téměř výlučně udržuje státní telegrafní správa, jsou jejím vlastnictvím a ona je bezplatně propůjčuje rozhlasové společnosti Radiojournal. Kde pak Radiojournal sám k řečeným účelům najal budovy, jest mu nájemné státní telegrafní správou refundováno. Síť čsl. vysílacích rozhlasových stanic obsahuje koncem r. 1933:

120 kilowattovou stanicí v Praze (Liblicích) od firmy Standard Electric, 32 kilowattovou stanicí v Brně od firmy Marconi, 2.6 kilowattovou stanicí v Košicích od firmy Standard Electric, 13.5 kilowattovou stanicí v Bratislavě od firmy Marconi, 11.2 kilowattovou stanicí v Mor. Ostravě od firmy Standard Electric a 5 kilowattovou stanicí v Praze (Strašnicích) od téže firmy. T. zv. lucernský plán (1933) dává Československu právo zbudovati ještě další 30 kilowattovou stanicí se směrovou antenou ve středním Slovensku a dovoluje zesílit energii všech čsl. vysílacích stanic (vyjma liblické). Stavba této stanice (francouzského původu) v Báňské Bystřici zahájena r. 1934.

Programovou stránku čsl. r-u obstará-

vají odbory Radiojournala v ústředí v Praze a odbočkách (v sídlech vysílacích stanic). Jsou to: odbor slovesného umění (zahrnující v sobě i r. školský a zpravodajství), odbor hudební, odbor přednáškový a odbor gramofonový. Odbor přednáškový pracuje ruku v ruce s organizacemi speciálních r-ů, na př. zemědělského, dělnického, průmyslového, Konfederace duševních pracovníků atd.

Počet koncesionářů přijímacích rozhlasových stanic v Československu:

Koncem roku	1923.	47
„	„	1924.	1.564
„	„	1925.	14.542
„	„	1926.	174.137
„	„	1927.	220.649
„	„	1928.	238.341
„	„	1929.	267.962
„	„	1930.	315.241
„	„	1931.	384.513
„	„	1932.	472.187
„	„	1933.	573.109
Koncem března	1934.	615.809

IV. Právní základ čsl. r-u tvoří zákon o telegrafech č. 60/1923, zákon o výrobě, prodeji, přechovávání a dovozu z ciziny radiotelegrafních zařízení č. 9/1924, dále vládní nař. č. 82/1925, pak shora zmíněné usnesení vlády republiky Čsl. z 6. III. 1925 a konečně ustavení společnosti s r. o. Radiojournal 4. VII. 1925. Zák. č. 60/1923 Sb. stanoví, že zřizovati, udržovati a provozovati telegrafy je výhradním právem státu a že slovem „telegraf“ míní se i radiofonie, tedy i r. Výkon řečeného práva může stát propůjčiti koncesí. Kompetence ministerstva pošt v oboru telegrafu (tedy i r-u) stanoví se v § 6 zák. (zřizovati rozhlasové stanice, udíleti koncese k jich zřizování, dozor na výrobu, prodej a přechovávání rozhlasových zařízení, vykonávati dozor na rozhlasové stanice, vydávati předpisy o jich používání a stanoviti poplatky za toto používání, zastupovati čsl. poštovní a telegrafní správu na mezinárodních rozhlasových konferencích). V tomto zákoně se dále ustanovuje, že dlužné rozhlasové poplatky se vymáhají nuceně správní exekucí. Konečně obsahuje zák. č. 60/1923 Sb. také trestní sankce proti těm, kdo bez povolení ministerstva pošt zřizují nebo provozují rozhlasové stanice. Výroba, prodej, přechovávání a dovoz z ciziny rozhlasových přístrojů jsou upraveny zák. č. 9/1924 Sb., povolení uděluje ministerstvo obchodu v dohodě s ministerstvem pošt a uděluje je jen

státním občanům, kteří bydlí v Československu a jsou spolehliví a kteří — pokud jde o výrobu — mají předepsanou kvalifikaci. Pro obchodování rozhlasovými přijímači se v zákoně sice zvláštní kvalifikace nestanoví, ale praxe se vyvinula v tom smyslu, že povolení takové obdrží především koncesovaní elektrotechnikové nebo ti, kteří ohlásili svobodnou živnost prodeje elektrotechnických potřeb a při tom přihlíží se k místní potřebě. V dalším stanoví zákon detailní podmínky pro udělování koncesí na výrobu, prodej, přechovávání a dovoz a konečně trestní sankce proti těm, kdo jednají proti tomuto zákonu. Zákon — z pochopitelných důvodů, neboť rozvoj radiotechniky je téměř překotný — stanovil definici pojmu „radiotelegrafní a radiotelefonní zařízení“ a proto dohodou ministerstva pošt, obchodu a financí bylo stanoveno, že zařízením takovým jsou: úplně vysílací a přijímací radiotelegrafní a radiotelefonní stanice, otočné kondensátory, samoindukční cívky, variometry, detektory, slaboproudé nízkofrekvenční a vysokofrekvenční transformátory, elektronové lampy všeho druhu, nízkofrekvenční a vysokofrekvenční zesilovače, heterodiny, vlnoměry a úplně sestavené anteny všeho druhu. Nejsou tedy radioelektrickým zařízením ve smyslu zákona na př. sluchátka, ampliony a pod. V r. 1933 se projednává novelisace tohoto zákona, kterou má kompetence částečně býti přenesena, pokud jde o povolování prodeje radiových zařízení, na zemské úřady a kde stanoveny mírnější trestní sankce pro porušení zákona. Pojem přechovávání radiových zařízení nahrazuje se pojmem držba. Novela má obsahovati též ustanovení o tom, kdo je oprávněn prováděti opravy radioelektrických zařízení. Vládní nař. č. 82/1925 Sb. obsahuje podrobná ustanovení o udělení koncesí na vysílací a přijímací stanice. § 7 stanoví, že rozhlasový posluchač (koncesionář přijímací stanice) je povinen platiti poštovní a telegrafní správě roční poplatek, stanovený v koncesní listině. Poplatek ten činí nyní 10 Kč měsíčně, vybírají jej poštovní úřady a jeho část (v r. 1933 je to 35%, před tím bylo to 50%) se odvádí společnosti Radiojournal na úhradu výloh správních a programových. Vládní nařízení obsahuje také podrobná ustanovení o dozoru, který vykonává poštovní správa na rozhlasové přijímací stanice, jakž i o tom, že k výdělečnému provozování přijímací rozhlasové stanice je třeba také zvláštní licence politic-

kého úřadu. Vládní usnesení z 6. III. 1925 obsahuje vedle ustanovení o společenských orgánech Radiojournalu též závazky této společnosti k vyhrazení určitých hodin pro školský r. a k odebrání tiskových zpráv od Čsl. tiskové kanceláře.

V. R. v cizině. Téměř všude je již r. organizován na zásadě, že posluchači r-u musejí platiti měsíční nebo roční poplatek, z něhož se hradí především náklady vybudování sítě vysílacích stanic a správních a programových výloh r-u. Organizace r-u v cizině je však různá. Tak na př. ve Velké Británii je r. (British Broadcasting Corporation, zkratka: B. B. C.) veřejnoprávní institucí, jejíž vůdčí funkcionáři jsou jmenováni přímo králem. B. B. C. staví si sama i stanice i budovy a opatřuje programy. Z rozhlasových poplatků (10 šilinků ročně) připadá část poště, která je vybírá, část státním financím a část společnosti B. B. C. Posluchačů je r. 1933 již téměř 6 milionů. Ve Francii zabývá se vysíláním r-u jednak stát sám (pošty), jednak soukromé společnosti. Rozhlasového poplatku tu až do r. 1933 vůbec nebylo a náklady uhrazovány rozhlasovou placenou reklamou. Teprve čl. 109 až 115 fin. zák. pro r. 1933 stanovily povinnost platiti rozhlasové poplatky, a to 15 fr. ročně za krystalový přijímač, 50 fr. za lampový, 100 fr. za stanice určené pro bezplatný veřejný poslech a 200 fr. za stanice placeného poslechu v sálech. Mimo to vybírá se zvláštní daň na lampy. Během doby má r. býti postátněn. V říjnu 1933 měl francouzský r. již 1³/₄ milionu přihlášených posluchačů. V Německu je r. v rukou rozhlasových společností, v nichž si však stát zajistil rozhodující vliv. Poplatek činí 2 marky měsíčně. Posluchačů je v r. 1933 kol 5 milionů. V Itálii pečuje o r. výlučně společnost či lépe řečeno svaz Ente Concessionario dei Servizi di Radioaudizione Circolare (E I A R). R. náleží do kompetence ministerstva dopravy. Poplatky 75 lir ročně vybírají poštovní úřady. V Rakousku provozuje r. akciová společnost „Ravag“, státem koncesovaná, v níž 21% kapitálu má pošta, 21% obec Vídeň, 22% Österr. Kredit-Institut für öffentliche Unternehmungen und Arbeiten, 25% Steierbank A.-G. a 11% radioelektrický průmysl. Správní rada má 24 členů, z toho jmenuje vláda 4 členy (3 z pošt, 1 ze školství), ostatní členy volí akcionáři. Z rozhlasového poplatku ponechává si pošta jen 10%, za to však si společnost Ravag vedle obstarávání programu staví a udržuje veškerá technická

zařízení rozhlasová. Počet posluchačů 1. IX. 1933 jest 490.000. V Maďarsku byla koncese na provozování r-u udělena akciové společnosti „Telephon Hirmondó“, v jejíž správní radě je zástupce poštovního resortu s právem veta. Účastníci platí měsíčně 2 pengö 40 f. (asi 14 Kč). O výnos rozhlasových poplatků se dělí pošta se společností: čím více posluchačů, tím více se zvyšuje podíl pošty, která buduje a udržuje veškerá technická zařízení r-u mimo studia. Počet posluchačů 1. IX. 1933 jest 320.000. Ve Svazu sovět. soc. republik byla organizace a správa r-u po stránce technické svěřena lidovému komisaři pro pošty, po stránce programové lidovému komisaři pro vzdělání. Ve Švýcarsku staví vysílací stanice pošta a vybírá také rozhlasové poplatky (15 fr. ročně), z nichž část dává rozhlasovým společnostem na programy. V Norsku byl zákonem z r. 1933 r. prohlášen za instituci státní. — Veškeré země opírají zřízení r-u o své telegrafní zákony a všude — mimo Spojené státy — uplatňuje se vliv státu na r. a jeho programy. Z mimoevropských zemí mají největší počet posluchačů r-u Spojené státy americké — kde se neplatí rozhlasový poplatek, nýbrž jsou výdaje rozhlasových programů uhrazovány placenou reklamou — a Japonsko.

VI. Mezinárodní organizace r-u. Mezinárodní otázky rozhlasové upravuje, pokud jde o síť rozhlasových stanic, Mezinárodní úmluva o telekomunikacích (Madrid 1932) a Všeobecný radiokomunikační řád (Madrid 1932), které od 1. I. 1934 nastupují na místo Mezinárodní radiotelegrafní smlouvy a Všeobecného radiotelegrafního řádu k ní připojeného (Washington 1927, č. 120/1929 Sb.). K madridské Úmluvě a k Řádu přistoupila koncem r. 1933 též Čsl. republika. Státy, které podepsaly řečenou Úmluvu, utvořily Mezinárodní unii telekomunikací (Union Internationale des Télécommunications, zkr. U. I. T.). Všeobecný radiokomunikační řád, upravující mezinárodní radiotelegrafní otázky (s vyloučením otázek povahy soukromoprávní), stanoví též rozvrh vlnových pásem pro jednotlivé radioelektrické služby (námořní, letecké, radiogoniometrii, pevné, radioelektrické majáky, stanice amatérské a pokusné, neveřejné, r. atd.) a technické a provozní podmínky veškerého mezinárodního radioelektrického vysílání a přijímání. Zvláštním dodatkovým protokolem se zavázaly evropské vlády v Madridu 1932 zastoupené sjednati v r.

1933 dohodu o přidělu rozhlasových vln jednotlivým státům. Přídělem takovým zabývala se již v r. 1929 na popud čsl. telegrafní správy do Prahy svolaná konference evropských státních telegrafních správ. Po druhé došlo k tomuto přidělu na popud madridské konference r. 1933 v Lucernu. Lucernská konference evropských vlád vypracovala s platností od 15. I. 1934 rozvrh rozhlasových vln pro jednotlivé státy, zásahnuvši se svolením námořních, leteckých a neveřejných (policejních a pod.) služeb za určitých podmínek i do vlnové sféry těchto služeb. Lucernská konference sjednala „Evropskou rozhlasovou konvenci“ a vytvořila stálou instituci pro revisi přidělu rozhlasových vln. Luzernská konvence upravuje i otázky nejvyšší přípustné energie vysílacích stanic, dovolených úchylek frekvencí, rušení, poměru státních telegrafních správ k Mezinárodní rozhlasové unii atd. — Jednotlivé rozhlasové společnosti mají svou mezinárodní organizaci ve svazu zvaném Mezinárodní rozhlasová unie (Union Internationale de Radio-diffusion, zkr. U. I. R.), který má své sídlo v Ženevě a zabývá se na př. řešením právních otázek rozhlasových, programových otázek, poměru autorů a herců k r-u, otázek rušení r-u, technickým měřením stability stanic a vůbec všemi rozhlasovými otázkami mimo ony, jež spadají do kompetence Mezinárodní unie telekomunikací. U. I. R. má čtyři komise: právníkou, technickou, stykovou, relaisovou. Také Mezinárodní výbor pro bezdrátovou telegrafii (Comité International de la T. S. F.), sídlící v Paříži, se zabývá studiem mezinárodních právních otázek rozhlasových a pořádal o těchto otázkách již 5 kongresů (1925 v Paříži, 1926 v Ženevě, 1928 v Římě, 1930 v Lutychu a 1934 ve Varšavě).

VII. Soukromé právo rozhlasové. Překotný rozvoj r-u a radioelektriny vůbec zasáhl přirozeně velmi intensivně do sféry soukromého práva a narazil tu na četné mezery v domácím zákonodárství. Z otázek takových sluší na prvním místě uvést ochranu proti rušení rozhlasu. V několika evropských státech (na př. v Dánsku) byly již vydány speciální zákony na ochranu proti rušení r-u, avšak ve většině zemí, a k nim patří též Československo, není dosud zákonně ochrany r-u. V Československu sice některé soudy vyhovovaly žalobám, které posluchači r-u podali na rušitele (lékaře, kteří mají přístroje pro diathermii, holiče, kteří mají elektrické ma-

sážní přístroje atd.), na př. podle §§ 339 a 364 obč. zák., Nejvyšší soud rozhodl však 18. V. 1933 v konkrétním případě, že domácí zákonodárství podle nynějšího svého stavu ochrany před rušením r-u neposkytuje. Hledá se tedy — dokud nebude vydán chystaný již speciální zákon na ochranu rozhlasového poslechu — řešení smírnou cestou, t. j. Elektrotechnický svaz čsl. vypracoval zvláštní normy pro majitele elektrického zařízení, kteréžto mají za účel rušení alespoň zeslabiti (na př. nařízením, aby určité rušící přístroje byly opatřeny ochranným zařízením, nebo aby se jich používalo jen v určitých hodinách). Jiným problémem soukromého rozhlasového práva jest ochrana vysílaných programů před zneužitím (na př. před krádeží tiskových novinek, před zachycováním r-u na gramofonové desky) a vůbec před každým jeho neoprávněným šířením k obchodním účelům. V té věci nalezeno provisorní východisko ustanovením ministerstva pošt z 18. II. 1933 (Věstník ministerstva pošt a telegrafů č. 8), podle něhož jakékoli šíření r-u k obchodním účelům je vázáno na souhlas rozhlasové společnosti Radiojournal. Dále sem patří právo na antenu. Jednotlivé soudy v různých zemích evropských, také v Československu, vynesly tu již řadu rozsudků ve prospěch nájemníků, opírajíce se o nejrozmanitější důvody, ale Nejvyšší soud vydal již řadu rozhodnutí (na př. Vážný civ. 7637/27, 10120/30), podle nichž nájemníkovi nepřísluší právo na zřízení anteny na střeše bez souhlasu vlastníka domu, ani na použití vodovodu na chodbě, společného i pro jiné nájemníky, k účelům rozhlasových zařízení. Nejvyšší soud stojí na stanovisku, že za nynějšího právního stavu nárok nájemcův na zřízení volné anteny musí vyplývat z nájemní smlouvy. Autorská práva v rozhlase jsou v Československu chráněna jen částečně. Plné ochrany požívá jen původce díla hudebního, avšak, pokud jde o díla literární, sluší rozeznávat, bylo-li či nebylo-li dílo uveřejněno. Podle čsl. zákona o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském) č. 218/1926 Sb. je třeba svolení autora k šíření jeho literárního díla r-em jen tehdy, nebylo-li ono dílo dosud tiskem vydáno. Při revisi bernské konvence pro ochranu děl literárních a uměleckých (Řím 1928) byl přijat čl. 11 bis, který zaručuje autorovi literárního díla (ať vydaného nebo nevydaného) ochranu jeho práv v rozhlase a lze předpokládati, že toto

ustanovení bude podnětem k novelisaci čl. autorského zákona v stejném smyslu. Zatím provádí se ochrana autorských práv v r-e v Československu prakticky tím způsobem, že má rozhlasová společnost Radiojournal s Ochranným sdružením autorským čl. skladatelů, spisovatelů a nakladatelů dohodu, podle níž určitá procentuální část rozhlasových příjmů, totiž kvoty z poplatků, placených posluchači r-u, připadá řečenému Ochrannému sdružení a zvyšuje se automaticky s přibýváním počtu těchto posluchačů.

VIII. Literatura o r-u a rozhlasové časopisy*).

A. Literatura a časopisy rozhlasového práva: Knihy: René Stemeit: „La Radiophonie et le droit international public“. Librairie Recueil Sirey, Paris; Buser, Dr. Jacob: „Radiorecht auf Grund der schweizerischen Gesetzgebung“. Basel, Helbling und Lichtenhahn, 1932; Lange, Bernt: „Die Rundfunkstörungen im geltenden Recht“, Berlin, Springer, 1932; Neugebauer, Dr. Eberhard: „Funkrecht“, Berlin 1926; týž: „Rechtsschutz gegen Störungen des Rundfunks“, Berlin, Springer, 1931 (Archiv für Funkrecht, Sonderheft 2); týž: „Das neue Rundfunkrecht“. Berlin, Springer, 1932 (Archiv für Funkrecht, Sonderheft 4); Pincus, Dr. Harry: „Der Rechtsschutz gegen Rundfunkstörungen“, Berlin, Weidmann, 1931 (Funk, H. 6); Pridat-Guzatis: Hörerrecht. „Das Recht des deutschen Rundfunkhörer“, Berlin, Rothgießer u. Diesing, 1931; „Das Recht der Allgemeinheit und des einzelnen im Rundfunk“, Berlin, Springer, 1930 (Archiv für Funkrecht, Sonderheft 1); Reininger, G.: „Der Schutz des Urheberrechtes im deutschen Rundfunk“, Berlin, de Gruyter, 1929; Studi giuridici di T. S. F., vydáno v Římě 1931 od U. S. J. L. A. Societa Anonima Editrice, Via del Tritone 201. Časopisy: Revue Juridique internationale de la Radioélectricité (Paris, Recueil Sirey, 22, rue Sufflot). — The Journal of Radio Law, Northwestern University Press 357 East Chicago Avenue, Chicago. — Archiv für Funkrecht, Leipzig, Verlagsbuchhandlung Ju. Springer, Berlin W 9, Linkstraße 23/24, a řada článků v časopisech „Československá pošta, telegraf a telefon“ (vydává Československá Poštovní Unie). Publikace o III. sjezdu právníků československých v Bratislavě 1930, články prof. dra Hermanna Otavského a dra Löwenbacha v časopise „Soutěž a tvorba“, články dra O. Kučery, dra A. Burdy a St. Konečného v časopise „Radiotelegrafie a telefonie“.

B. Ostatní časopisy rozhlasové: Cizí: Radio-News (New-York), Wireless World (Londýn), Radio-Magazine (Paříž), L'Onde Electrique (Paříž), Antenne (Paříž), Funk (Berlin), Die Funkstunde (Berlin), Der deutsche Rundfunk (Berlin). České: Radiojournal, Přehled rozhlasu, Radiosvět čl., Radioamatér, Rozhlas. Otto Kučera.

*) Literaturu (spisy a časopisy) rázu technického, již je o rozhlase již v celé řadě zemí, hlavně v Německu, velké množství, zde neuvádíme.

Rozhodčí soudy vnitrostátní.

I. Přehled. II. R. s-y v civilním řízení soudním. III. R. s-y ve sporech pracovních. IV. R. s-y sociálního pojištění. V. R. s-y spolkové. VI. R. s-y honební. VII. R. s-y veřejných skladů. VIII. Vnitrostátní a mezinárodní vykonatelnost nálezů r-ch s-ů. — Literatura.

I. Přehled. V právních řádech všech států se vyskytují a také vždy vyskytovaly zvláštní orgány, určené pro rozhodování určitých záležitostí a ustavené na způsob soudů, zvané s-y r. Jejich charakteristickou známkou jest jednak to, že stojí mimo hierarchii řádných soudů, jednak to, že jsou v nich k úřadu soudcovskému povolány také osoby, které nejsou soudci z povolání, a na jejichž povolání k rozhodnutí určitého sporu mají strany tohoto sporu jistý vliv. Jejich právní povaha je sporná a nelze ji ostatně pro nesmírnou různost druhů r-ch s-ů ani jednotně vymeziti. Zde však stačí uvést, že r. s-y jsou orgány normotvorné, nadané právním řádem jurisdikční pravomocí. Normy jimi vydané (rozhodčí výroky) jsou vykonatelné soudní a v některých případech správní exekucí.

Podle § 95, odst. 1., úst. list. přísluší výkon soudní moci v civilních právních věcech soudům civilním, a to buď řádným, nebo mimořádným a rozhodčím. Jsou tedy jak soudy státní tak i s-y r. povolány k výkonu civilní jurisdikce. V takových případech, kde právní řád povolává dva různé orgány k tvoření norem stejného druhu, upravuje jejich vzájemnou kompetenci buď tak, že stanoví k tomu určitý orgán oběma normotvorným orgánům nadřazený, buď tak, že jednomu z těchto orgánů normotvorných udělí kompetenční kompetenci čili kompetenční výsost, která má za následek, že v případě kolise norem oběma normotvornými orgány vydaných ruší norma orgánu kompetenční kompetencí vybaveného normu orgánu druhého. V daném případě jest kompetence upravena tak, že kompetenční výsost přísluší soudu státnímu, který svým výrokem může zrušiti normu vydanou s-em r-m a kterému také přísluší eventuelní řešení otázky sporné příslušnosti soudu státního a rozhodčího.

R. s-y nebývají označovány vždy jako soudy, nýbrž též jako komise, výbory a pod. Nalézáme je ve všech oborech právního řádu. Buďtež proto zde uvedeny jen typické jejich druhy.

R. s-y jsou buď stálé nebo zřízené jen